

Kamatne stope na kredite

Kamata predstavlja cijenu koju plaća korisnik kredita kreditnoj instituciji od koje pozajmljuje novac i iskazuje se u procentima. Visina kamatne stope zavisi od vrste kredita, roka na koji se sredstva ustupaju, sredstava obezbjeđenja otplate kredita, uslova na tržištu i slično. Informacije o kamatama moraju biti sastavni dio ugovora o kreditu.

Postoji više vrsta kamatnih stopa koje se primjenjuju prilikom korištenja kredita:

1. Nominalna koja se može ugovoriti kao fiksna ili promjenljiva,
2. Efektivna,
3. Interkalarna,
4. Zatezna.

1. Nominalna kamatna stopa (NKS)

Nominalna kamatna stopa je neto kamatna stopa po kojoj se kredit odobrava i ona predstavlja cijenu novca po kojoj banka plasira kredit.

Fiksna kamatna stopa je jedinstvena, nepromjenjiva kamatna stopa za cjelokupno trajanje ugovora o kreditu.

Kredit s promjenjivom kamatnom stopom je kredit kod kojeg kamatna stopa nije fiksirana tokom trajanja ugovora o kreditu nego se može mijenjati. Kada kreditna institucija želi promijeniti kamatnu stopu na kredite, koji su ugovoreni sa promjenjivom kamatnom stopom, to mora saopštiti korisniku kredita prije nego što se nova kamatna stopa počne primjenjivati, te naglasiti datum kada će se to desiti. Također mu mora besplatno dostaviti promijenjeni plan otplate kredita u kojem je prikazana nova kamatna stopa. Promjenom nominalne kamatne stope mijenja se i efektivna kamatna stopa.

Postoje dvije metode obračuna kamatne stope: konformna metoda i proporcionalna metoda. Konformna metoda je ona po kojoj se dobija isti iznos kamate bez obzira na to da li se kamata obračunava jedanput na kraju perioda otplate ili više puta u toku otplate kredita. Kod proporcionalne metode se dobija različit iznos kamate u zavisnosti od toga da li se kamata obračunava jedanput na kraju perioda otplate ili više puta u toku same otplate kredita. Ukoliko se kamata obračunava više puta u toku perioda otplate, dobija se veći iznos ukupne kamate nego da je obračunata samo jednom na kraju perioda otplate kredita. Ukoliko se kredit obračunava po konformnoj metodi, iznos rate će biti nešto manji, kao i ukupan iznos kamate.

Na primjeru koji slijedi mogu se vidjeti razlike u iznosu kamate prilikom primjene gore navedenih metoda na iznos kredita od 5.000 KM, rokom otplate 36 mjeseci i nominalnom kamatnom stopom od 18 %.

Metoda obračuna NKS	Iznos mjesečne rate KM	Ukupan iznos plaćene kamate KM
Konformna	177,43	1.387,66
Proporcionalna	180,76	1.507,36

2. Efektivna kamatna stopa (EKS)

Efektivna kamatna stopa je nominalna kamatna stopa uvećana za sve troškove koje klijent ima prilikom odobravanja kredita: naknada za obradu kredita, troškovi mjenice, troškovi dokumentacije potrebne za odobravanja kredita (uvjerenja, potvrde nadležnih organa, izvodi iz javnih registara i slično), troškovi ovjere kopija dokumentacije, troškovi za otvaranje i vođenje računa koji je uslov za odobravanje kredita, troškovi premije osiguranja ako je osiguranje uslov za odobravanje kredita, troškovi procjene vrijednosti nepokretnosti i pokretnih stvari, i notarski troškovi za kredite čija je otplata obezbjeđena hipotekom, troškovi upisa u odgovarajuće javne registre (npr. upis hipoteke ili založnog prava na pokretnim stvarima,

te ostale slične naknade direktno povezane sa kreditom. U efektivnu kamatnu stopu uključuju se i troškovi osoba koje na bilo koji način garantuju za otplatu kredita, a koji su direktno vezani sa kreditom. Također se u efektivnu kamatnu stopu uključuje i interkalarna kamata. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu cijenu kredita koju korisnik plaća po osnovu korištenja kredita. Informacije o efektivnoj kamatnoj stopi moraju biti iskazane i u otplatnom planu koji je sastavni dio ugovora o kreditu. Efektivna kamatna stopa se obračunava na jedinstven, propisan način kako bi potencijalni korisnici kredita mogli uporediti ponude na tržištu. Efektivna kamatna stopa je u pravilu uvijek veća od nominalne kamatne stope. Svaka promjena nominalne kamatne stope ima za posljedicu i promjenu efektivne kamatne stope.

3. Interkalarna kamata

Interkalarna kamata je kamata koja se plaća na iznos isplaćenih sredstava kredita za period od datuma isplate kredita do datuma dospjeća prva rate kredita. Uobičajeno se obračunava po stopi i metodi po kojoj se obračunava i redovna kamata. Primjer: isplata kredita je bila 10. januara, a datum dospjeća prve rate je 5. februara i ova će kamata biti obračunata za period 10.januar - 5.februar.

4. Zatezna kamata

Zatezna kamata je kamata koju plaća korisnik kredita ako dođe do kašnjenja u otplati istog. Kreditor ima pravo na zateznu kamatu bez obzira da li je zbog kašnjenja u otplati pretrpio štetu. Zatezna kamata se obračunava na dospjelu neplaćenu glavicu. Visina i način obračuna zatezne kamate u BiH je različito regulisana zakonima entiteta i Brčko distrikta BiH.

Primjer koji slijedi prikazuje iznos zatezne kamate na prispjeli, a neplaćeni dug od 1.300 KM, broj dana kašnjenja 88, za FBiH, Republiku Srpsku i Brčko distrikt.

Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt BiH
33,67 KM	32,37 KM	32,53 KM